

«الگوهای فعال تدریس»

حیطه‌های شناختی:

- ۱- دانش فعال: بیان کنید - نام ببرید.
- ۲- درک و فهم افعال: ترجمه کنید - تعریف کنید - مثال بزنید
- ۳- کاربرد افعال: به کار ببرد - محاسبه کند - رسم کند
- ۴- تجزیه و تحلیل افعال: تقسیم کند - مجزا کند
- ۵- ترکیب افعال: پیوند دهد - انشا کند
- ۶- قضاوت و ارزشیابی افعال: تفاوت و تشابه را بیان کند - مقایسه کند

منابع:

- الگوهای تدریس ۲۰۰۰ نویسنده: موریس جویس ترجمه: محمد رضا بهرنگی
- الفبای مدیریت کلاس درس - راهبردهایی برای آموزش اثربخش از: رابرت تی ترجمه: دکتر سرکار آران
- ظرافتهای معلمی از: مجید نقیه
- ۱۰۰۰ نکته برای تدریس معلمان، از: مجید نقیه

الگوها:

۱- الگوی حل مسئله: دانش آموز بتواند هر مسئله‌ای را حل کند.

مراحل الگو:

- ۱- درک مسئله
- ۲- بازشناسی مسئله
- ۳- بازگشایی مسئله
- ۴- جمع‌آوری اطلاعات
- ۵- فرضیه‌سازی
- ۶- آزمایش فرضیات
- ۷- نتیجه‌گیری و تعمیم

۲- روش همیاری

الف- تدریس اعضا تیم

مراحل:

- ۱- گروه‌بندی دانش آموزان در گروه‌های ۳ تا ۵ نفره
- ۲- تقسیم محتوا بین اعضا گروه
- ۳- مطالعه فردی در زمان ۱۰ - ۵ دقیقه
- ۴- تشکیل تیمهای جدید و بحث و بررسی بین ۳۰ - ۱۵ دقیقه
- ۵- بازگشت به گروه‌های اولیه و تدریس اعضا به ترتیب، در زمان ۲۱ - ۷ دقیقه
- ۶- ارزشیابی
- ۷- دادن کلید سئوالات

ب- طرح قضاوت عملکرد: این الگو در دروسی که عملی و حرکتی (مهارتی) دارد، کاربرد فراوانی دارد.

مراحل:

- ۱- تشکیل گروه‌ها به صورت تصادفی (گروه‌های ۲ تا ۳ نفره)
- ۲- تعیین موضوع یا فعالیت عملی توسط معلم
- ۳- فراگیران به صورت فردی در هر گروه آن فعالیت را انجام می‌دهند و سپس در هر گروه، فراگیران در مورد معیارهای انجام آن فعالیت یا عمل، بحث و تبادل نظر می‌کنند و معیارهایی را فهرست می‌کنند.
- ۴- هر گروه، معیارهایش را در کلاس برای سایر گروه‌ها ارائه می‌کنند، بهتر است به صورت نوشته روی مقوا باشد و روی دیوار نصب شود.
- ۵- گروه‌ها، معیارهای یکدیگر را مورد قضاوت قرار می‌دهند.
- ۶- هر گروه فعالیت‌های خود را در اختیار اعضا گروه دیگر قرار می‌دهد.
- ۷- هر گروه بر اساس استانداردهای خارجی، فعالیت‌های دیگران را ارزیابی می‌کند.
- ۸- فعالیت‌ها به فراگیران عودت داده می‌شود و فراگیران در مورد ارزیابی فعالیت خود، اطلاع پیدا می‌کنند.

۳- **الگوی بدیعه‌پردازی:** یک الگوی خلاقیتی است و باعث افزایش تفکر خلاق و تقویت آن در دانش‌آموزان می‌گردد.

مراحل:

- ۱- فراهم نمودن شرایط: ذهن دانش‌آموزان را در چارچوب دلخواه خودمان قرار می‌دهیم.
- ۲- از دانش‌آموزان می‌خواهیم توضیح دهند آن شی انتخاب شده به چه دردی می‌خورد، و آنها باید به صورت فردی و گروهی، مواردی را یادداشت کنند.
- ۳- قیاس مستقیم: دانش‌آموزان باید به صورت فردی و گروهی، آن شی یا مفهوم را با یک چیز دلخواه مقایسه کنند (چون این مسئله خلاقیتی است) و تشابه و تفاوت‌ها را در گروه‌های مجزا بنویسند.
- ۴- قیاس شخصی: دانش‌آموزان خود را به جای آن شی یا مفهوم قرار داده و از زبان او، ساختمان داخلی شی یا معنای مفهوم را توضیح می‌دهند.
- ۵- تعارض فشرده: چندین مفهوم متضاد برای آن شی بیان می‌شود.
- ۶- قیاس مستقیم و شخصی: در این قسمت دانش‌آموزان، عصاره مطالب یاد گرفته شده را در قالب یک یا چند جمله بیان می‌کنند.

۴- روش بارش مغزی:

تعداد افرادی که در این روش شرکت می کنند بین ۱۲ - ۶ نفر هستند و به صورت دایره یا U در اتاقی حضور پیدا می کنند، یک نفر رئیس جلسه و ۲ نفر منشی می باشند. از انیروش در آموزش، استفاده زیادی می شود زیرا یک روش خلاقیتی است.

مراحل:

۱- تولید اندیشه:

الف) طرح مسئله از طرف معلم

ب) دعوت از فراگیران برای ارائه نظرات (۵ تا ۱۰ دقیقه)

ج) نوشتن نظرات روی تابلو

۲- پالایش اندیشه‌ها:

در کنار مطالب بیان شده صحیح، علامت π یا + می گذاریم. علامت - بی ربط بودن مطلب بیان شده با موضوع مورد بحث ماست، علامت = نشان دهنده تکراری بودن موضوع است.

۵- الگوی دریافت مفهوم: از طریق یک نماد، به مفهوم می رسد.

مراحل:

۱- توضیح کلی در مورد مفهوم مورد نظر، زمینه را برای فراگیران فراهم می کنیم اما خود مفهوم باید ابهام داشته باشد.

۲- تهیه جدول بلی + خیر-

۳- ارائه نمونه‌ها:

الف: معلم نمونه‌ها را با نشانه گذاری بلی و خیر ارائه می کند.

ب: فراگیران مشاهده می کنند، فکر می کنند، حدس می زنند (فرضیه می سازند)

ج: معلم باید پس از ثبت نمونه‌ها، از دانش آموزان بخواهد کسانی که حدس زده اند فقط دست بگیرند،

اگر ۸۰٪ دانش آموزان دست گرفتند، به مرحله بعد می رویم.

۴- ارائه نمونه‌ها: بدون نشانه گذاری توسط معلم (خارج از جدول)

۵- ارائه نمونه با نشانه گذاری توسط فراگیران، یعنی از فراگیران می خواهیم خودشان هم نمونه‌هایی گویند.

۶- ارائه شرح و بسط حدسها و فرضیه‌ها توسط فراگیران.

روش تدریس غیر فعال	روش تدریس فعال
۱- ذهن مانند جعبه عکاسی تلقی می گردد.	۱- ذهن انسان فعال است.
۲- معلم انتقال دهنده معلومات است.	۲- معلم شرایط یادگیری را فراهم می کند.
۳- یادگیری طوطی وار است.	۳- مهارت های ذهنی تقویت می شود.
۴- مرزگرایی تقویت می شود.	۴- روابط گروهی و همکاری تقویت می شود.
۵- وابستگی به دیگران تقویت می شود.	۵- اعتماد به نفس تقویت می شود.
۶- فراگیر تعریف مفهوم را حفظ می کند.	۶- مفهوم سازی می شود.
۷- آسان طلبی و استفاده از یافته های دیگران.	۷- روحیه کاوشگری تقویت می شود.
۸- موقعیت ابهام دار برای فرد رنج آور است.	۸- تحمل ابهام تقویت می شود.
۹- روحیه انباشتن اطلاعات در ذهن تقویت می گردد.	۹- روح خلاقیت تقویت می گردد.
۱۰- روحیه اتکای به دیگران تقویت می شود.	۱۰- روحیه استقلال تقویت می شود.

روش های فعال یا پویا	روش های سنتی	نکات قابل توجه
کارگردان- ناظر- رهبر آموزشی	همه کاره	۱- نقش معلم
فعال- اصلی	منفعل- تماشاچی	۲- نقش فراگیران
عمدتاً روش ترکیبی	عمدتاً روش سخنرانی	۳- نوع روش
عمدتاً شیوه تشویق و تکریم شخصیت	عمدتاً شیوه تنبیه	۴- نوع شیوه تربیتی
فرایند محور (مستمر و واقعی)	نتیجه محور (مقطعی و پایانی)	۵- نقش ارزشیابی و نمره
مشارکتی - همیاری	تک مدارانه - مستبدانه	۶- نحوه مدیریت
نگرش - عمل	دانش	۷- سیر تغییر در فراگیران
شبکه ای - درهم تنیده	هرمی	۸- ساختار آموزشی
نیمه متمرکز و غیرمتمرکز	متمرکز	۹- نوع تصمیم گیری و برنامه ریزی
انضباط درونی	انضباط بیرونی	۱۰- نوع انضباط
از خانواده	از مدرسه	۱۱- شروع آموزش
مدرسه مجازی (یعنی همه جا جنبه آموزش دارد)	مدرسه حقیقی (محل یادگیری فقط مدرسه است)	۱۲- مدرسه
فعالیت های گروهی (شیوه کارآیی تیم)	فعالیت فردی	۱۳- نوع فعالیت فراگیران

گروه گرافیک فنی استان اردبیل